

Materiał szkoleniowy dla kandydatów na wolontariuszy w Schronisku „Na Paluchu”

Spis treści

I. O SCHRONISKU	1
II. WOLONTARIAT	4
III. SPACER WOLONTARIUSZA Z PSEM	6
IV. NAJWAŻNIEJSZE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE ZACHOWANIA ZWIERZĄT	8
V. WYBÓR PSA DO ADOPCJI	10
VI. ROZMOWA PRZEDADOPCYJNA.....	11
VII. JAK SZUKAMY DOMÓW DLA NASZYCH PODOPIECZNYCH?	14
VIII Edukacja.....	15
IX. KOMUNIKACJA – WAŻNE ADRESY MAILOWE	16

I. O SCHRONISKU

Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Warszawie jest jednostką budżetową m.st. Warszawy. W obecnym stanie organizacyjnym Schronisko funkcjonuje od 2001 i jest jednym z wykonawców Warszawskiego Programu Przeciwdziałania Bezdomności Zwierząt, który corocznie przygotowuje Biuro Ochrony Środowiska Urzędu m.st. Warszawy.

Schronisko przyjmuje jedynie zwierzęta pochodzące z terenu m.st. Warszawy, od września 2017 z gminy Piaseczno, od marca 2018 r z gminy Góra Kalwaria, a od maja 2019 z gminy Raszyn.

Zwierzęta znalezione na innym terenie/pochodzące z innego terenu muszą być przyjęte przez jednostki zobowiązane do opieki nad bezdomnymi zwierzętami z danego terenu. Każda gmina ustawowo zobowiązana jest do rozwiązywania problemów bezdomności we własnym zakresie i otrzymuje na ten cel fundusze.

Obecnie w naszym Schronisku przebywa na co dzień około 550 psów, a liczba kotów waha się od 30 w okresie zimowym do nawet 180 w okresie letnim. Miesięcznie do Schroniska trafia ok. 300 zwierząt, w tym ok. 200 psów i ok. 100 kotów. Od 2011 roku liczba zwierząt w schronisku zmniejsza się dzięki wzrostowi liczby adopcji i odbiorów przez właścicieli.

Przedmiot działalności:

- Podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom domowym, o których mowa w art.4 pkt.17 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt, w szczególności psom i kotom z terenu m.st. Warszawy.
- Prowadzenie wśród mieszkańców m.st. Warszawy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, działań edukacyjnych w zakresie odpowiedzialnej opieki nad zwierzętami i humanitarnego ich traktowania.

- Podejmowanie działań interwencyjnych w przypadkach okrucieństwa wobec zwierząt adoptowanych ze Schroniska.
- Przeprowadzanie zabiegów sterylizacji i kastracji zwierząt przyjętych do Schroniska w celu ograniczenia populacji zwierząt bezdomnych.
- Prowadzenie działań zmierzających do odszukania właścicieli oraz pozyskiwania nowych właścicieli i oddawania do adopcji bezdomnych zwierząt osobom zainteresowanym i zdolnym zapewnić im należyte warunki bytowania.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną i Państwową Inspekcją Sanitarną w zakresie zwalczania chorób zakaźnych, głównie wścieklizny wśród zwierząt przebywających w Schronisku.
- Współpraca w zakresie zwalczania bezdomności i opieki nad bezdomnymi zwierzętami z terenu m.st. Warszawy z zakładami leczniczymi dla zwierząt, służbami porządkowymi i technicznymi m.st. Warszawy, w tym Strażą Miejską m.st. Warszawy, organizacjami pozarządowymi i instytucjami zajmującymi się ochroną zwierząt.
- Organizowanie wolontariatu w Schronisku, w tym prowadzenie szkoleń oraz nadzór nad działaniami wolontariuszy, określonymi przez Dyrektora Schroniska w regulaminie wolontariatu.
- Usypianie zwierząt przebywających w Schronisku w przypadku zaistnienia przyczyn określonych w art.33 ust.1, pkt. 1-4 ustawy o ochronie zwierząt.

Biuro Przyjęć i Adopcji Zwierząt

- Zwierzęta przywożone są do schroniska przez Eko Patrol (sekcja Straży Miejskiej) z terenu Warszawy, Animal Rescue z terenu Gminy Piaseczno i Góra Kalwaria i Gabinet Weterynaryjny Krystyna Kowalczyk z terenu gminy Raszyn. Jeśli zwierzę jest zaszczepione, służby zajmujące się odławianiem bezdomnych zwierząt odpowiednie dla każdej gminy kontaktują się z właścicielem i zwierzę nie jest przywożone do Schroniska. Jeśli nie udaje się skontaktować z właścicielem (np. dane z czipa są niekatulane), zwierzę trafia do schroniska, a Biuro Przyjęć i Adopcji Zwierząt wysyła pismo (za potwierdzeniem odbioru) wzywające do odbioru zwierzęcia pod adres zarejestrowany w czipie. Jeśli właściciel pisma nie odbierze, zwierzę po okresie kwarantanny zostaje przeznaczone do adopcji.
- Każde zwierzę dostarczone do Schroniska jest sprawdzone czytnikiem, czy nie ma czipa, a następnie opisane, sfotografowane, ma nadany nr identyfikacyjny, przechodzi badanie lekarskie, jest czipowane, zaewidencjonowane w dokumentacji Schroniska i zaszczepione przeciwko chorobom zakaźnym oraz zabezpieczone przeciwko pchłom i kleszczom.
- Z Biura Adopcji trafia na kwarantannę. Kwarantanna trwa 15 dni. Odizolowanie zwierząt trafiających do Schroniska od zwierząt już w nim przebywających i zaszczepionych jest konieczne, albowiem nie jest znany ich status epizootyczny. Nawet jeśli w chwili przyjęcia zwierzę nie wykazuje objawów chorobowych, to nie znaczy, że nie jest zarażone, okres inkubacji chorób jest różny i może wynosić nawet do 14 dni. Po kwarantannie zwierzę szczepione jest przeciwko wściekliznie. Okres kwarantanny to także czas na odnalezienie zwierzęcia przez właściciela, w tym czasie zwierzę nie może być wydane do adopcji.
- Wszystkie przyjęte zwierzęta prezentujemy w segregatorze w Biurze Przyjęć i Adopcji Zwierząt i na stronie internetowej:
http://www.napaluchu.waw.pl/ostatnio_znalezione/

(strona aktualizuje się codziennie co kilka godzin), a także na Facebooku Schroniska na Paluchu w albumie:

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.2206635206055080&type=1&l=46288fbc80>

Ułatwia to właścicielom odnalezienie swoich zgub. Dzięki temu obecnie aż 41% psów przyjętych do Schroniska odbierają właściciele.

- Biuro Przyjęć i Adopcji Zwierząt realizuje również proces wydawania zwierząt właścicielom. Do zadań pracowników Biura należy zbadanie, czy osoba podająca się za właściciela zwierzęcia faktycznie nim jest.
- BPiAZ udziela także informacji osobom zainteresowanym adopcją, przeprowadza wywiad na podstawie kwestionariusza przedadopcijnego. W Biurze Adopcji znajdują się także gabinety weterynaryjne, w których przyjmowane i odprawiane są zwierzęta.

Opiekunowie:

Opiekunowie zajmują się zwierzętami codziennie, sprzątają boksy, zmieniają wodę, karmią psy, socjalizują, podają leki, doprowadzają do lekarza i asystują przy badaniach. Na jednego opiekuna przypada średnio około 70 psów. Opiekunowie pracują według grafiku. Każdy rejon ma opiekuna stałego i zastępcę.

Żywienie

Psy w naszym schronisku karmione są raz dziennie – zawsze rano. Wyjątkiem są psy chore lub na diecie, które potrzebują specjalnego żywienia. Od kwietnia do października psy karmione są karmą suchą marki Eminent i karmą mokrą (w puszkach), głównie marki Dolina Noteci. Koty przez cały rok są karmione gotową karmą dla kotów. Zimą psy przebywające w nieogrzewanych boksach karmione są mokrą karmą, a psy przebywające w pawilonach karmą suchą. W ciągu dnia kuchnia podgrzewa wodę do pojenia zwierząt przebywających w nieogrzewanych boksach. Pojenie polega na kilkukrotnym podaniu ciepłej wody z dodatkiem oleju. Olej ma przeciwdziałać zamarzaniu wody w tzw. twardą taflę.

Szpital dla psów

W schronisku funkcjonuje szpital ogólny i szpital zakaźny dla psów. W szpitalu ogólnym znajduje się laboratorium, sale diagnostyczne, sale operacyjne i boksy dla psów.

Do szpitala zakaźnego wolontariusze nie mają wstępu. Aby wyprowadzić na spacer psa ze szpitala ogólnego, należy zawołać opiekunkę szpitala i poprosić o doprowadzenie psa.

Szpital koci

Do szpitala trafiają wszystkie chore koty. Największym problemem z jakim borykamy się w schronisku w przypadku kotów jest katar koci i panleukopenia. Do szpitala trafiają także małe kocięta, jeszcze niesamodzielne, pozbawione matek. Dla takich kociąt utworzony został tzw. Koci Żłobek.

Kociarnia

Do pokoi kociarni nie można wchodzić bez opiekuna lub wolontariusza. Absolutnie nie można dotykać kociąt, ponieważ nie uzyskały one jeszcze odporności poszczepiennej i można zagrozić ich życiu.

Szczeniaki

Szczeniaki znajdują się na rejonie 3. Absolutnie nie można dotykać szczeniąt, ponieważ nie uzyskały one jeszcze odporności poszczepiennej i można zagrozić ich życiu.

1%, finansowanie

Schronisko jest jednostką budżetową miasta, w związku z tym nie może przyjmować 1%. Osoby chętne mogą wpłacić darowiznę w Biurze Adopcji lub na numer konta podany na stronie internetowej. Najbardziej potrzebujemy pomocy w szukaniu domów dla naszych podopiecznych. Jeśli chodzi o dary rzeczowe, lista rzeczy, które zbieramy jest na bieżąco aktualizowana na stronie schroniska w zakładce „Jak pomóc”.

Domy tymczasowe

Schronisko nie prowadzi domów tymczasowych. Zwierzę można adoptować tylko pod warunkiem, że przejmie się nad nim pełną opiekę i weźmie za nie pełną odpowiedzialność (także finansową). Jesteśmy zbyt dużą jednostką, by móc kontrolować domy tymczasowe. Jedynie stali wolontariusze schroniska w wyjątkowych sytuacjach mogą zostać domem tymczasowym dla któregoś z naszych zwierząt. Zgodę uzyskuje się mailowo pisząc pod adres: ba@napaluchu.waw.pl

Ochota na Kota

13 sierpnia 2018 miało miejsce oficjalne otwarcie punktu informacyjno - edukacyjnego Ochota na Kota przy ul Grójeckiej 79 w Warszawie.

W **Ochocie na Kota** można:

- adoptować kota
- dowiedzieć się jak wygląda adopcja kota lub psa w schronisku
- dowiedzieć się o wolontariacie i w jaki inny sposób można pomagać zwierzętom w schronisku
- przyjść z grupą dzieci, młodzieży na zajęcia edukacyjne (po wcześniejszym zapisaniu)

Godziny otwarcia

poniedziałek - piątek 12-17

sobota - niedziela 10-15

II. WOLONTARIAT

Organizacja wolontariatu w Schronisku na Paluchu

- W Schronisku „Na Paluchu” obecnie działa około 300 aktywnych wolontariuszy (ok 290 psich i 10 kocich).
- Wolontariusze działają w 21 grupach (20 grup psich, 1 kocia) każda z nich ma swoich podopiecznych. Szczegółowe zasady pracy Wolontariusza, a także zasady

funkcjonowania grup określa **Regulamin Wolontariatu** (utworzony przez Wolontariuszy)

- Jedną z grup wolontariuszy Żółte Boksy zajmuje się psami, które trafiają po przyjeździe do schroniska pod opiekę schroniskowych behawiorystek.
- Ze Schroniskiem współpracuje też w ramach wolontariatu wielu fotografów, amatorów i profesjonalistów. Fotowolontariusze robią zdjęcia zwierzętom w Schronisku i na różnych wydarzeniach, w których bierzemy udział z psami.

Pomoc w spacerach

Osoby, które chcą pomagać w schronisku, ale nie mogą zadeklarować regularnych wizyt, mogą pomagać doświadczonym wolontariuszom.

Osoby asystujące w spacerach:

- **muszą być pełnoletnie** i mieć przy sobie dowód osobisty
- sprawne fizycznie, aby móc brać udział w intensywnych spacerach przez min. 3 godziny
- muszą **UMÓWIĆ SIĘ** telefonicznie z wolontariuszem wskazanym przez schronisko. Osoby przychodzące do Biura Adopcji samodzielnie **NIE BĘDĄ OBSŁUGIWANE**.
- nie wybierają sobie psów, z którymi chcą iść na spacer
- przychodzą na min. 3 godziny, nie szukamy osób na pojedyncze spacery
- mogą pomagać w godz. 10-17, ale faktyczny czas określony jest przez wolontariusza, któremu się pomaga
- muszą być pod stałą opieką wolontariusza, od którego zezwolenie posiadają, nie mogą same wchodzić do klatek i wyjmować psów;
- muszą nosić identyfikator, który otrzymają od wolontariusza
- **Uwaga ze względów bezpieczeństwa dzieci nie mogą brać udziału w spacerach (nawet jako osoby towarzyszące) w schronisku może dochodzić do niebezpiecznych sytuacji (zerwanie się psa ze smyczy, pogryzienia itp.) - od osób pomagających w spacerach oczekujemy poświęcenia całej uwagi wyprowadzanym psom. Dla dobra ludzi i zwierząt zapraszamy bez dzieci.**

Jak się zgłosić do pomocy w spacerach

Należy przestać przynajmniej 3 dni przed planowaną wizytą, na adres: spacery@napaluchu.waw.pl:

- informację kiedy chcesz pomóc w spacerach
- Wypełnione i podpisane Oświadczenie Osoby Asystującej
- Podpisane Zasady współpracy ze schroniskiem dla osób asystujących przy spacerach

Wówczas otrzymuje się numer telefonu wolontariusza, aby umówić się na spacer.

Dzień wolontariusza z pracownikiem

Każdy wolontariusz może spędzić dzień z pracownikiem różnych działów schroniska, dzięki czemu może dokładniej poznać specyfikę pracy, dowiedzieć się więcej o funkcjonowaniu schroniska. Taki dzień można spędzić z:

1. Opiekunami - asystowanie w codziennych obowiązkach: karmienie, sprzątanie, doprowadzanie na leczenie, asystowanie przy badaniach, socjalizacja, rozmowy z osobami zainteresowanymi adopcją
2. Pracownikami Biura Przyjęć i Adopcji Zwierząt - udzielanie informacji gościom i wolontariuszom, odbieranie telefonów, asystowanie przy przyjmowaniu i odbiorze zwierząt, asystowanie przy adopcjach, asystowanie przy przeprowadzaniu rozmów na podstawie ankiet
3. W psim szpitalu - pod opieką opiekunki ze szpitala, karmienie, sprzątanie, doprowadzanie na leczenie, asystowanie przy badaniach, obchód z weterynarzem, doprowadzanie i odbieranie z zabiegów

Aby zgłosić chęć spędzenia takiego dnia, należy zgłosić się mailowo na adres: mmigdal@napaluchu.waw.pl

III. SPACER WOLONTARIUSZA Z PSEM

- Jednym z zadań, za które odpowiedzialny jest wolontariusz jest wyprowadzanie psów na spacer.
- Schronisko jest otwarte dla wolontariuszy w godzinach 10 –17, a w weekendy 10-18
- Dla osób z zewnątrz Schronisko otwarte jest w godzinach 12–17 więc spacery przedadopcyjne odbywać się mogą w godz. 12-17
- Każdy wolontariusz ma prawo wyprowadzać na spacer tylko te psy, które znajdują się pod opieką jego grupy. Dotyczy to również odbywania spacerów przedadopcyjnych z potencjalnymi nowymi opiekunami psa - na takie spacery także chodzimy tylko z psami, które mamy pod opieką. Gdy ktoś poprosi nas o spacer z innym psem, kierujemy taką osobę do wolontariusza lub opiekuna, który się danym psem zajmuje.
- Aby odbyć spacer przedadopcyjny należy wypełnić i zarejestrować zezwolenie na spacer razem z osobą zainteresowaną adopcją w Kontenerze od Rejestracji spacerów przy wejściu do schroniska.
- Psy w naszym Schronisku karmione są rano, w związku z tym, aby uniknąć np. skreću żołądka, spacerować mogą od godziny 10, tak aby pies nie biegał tuż po jedzeniu.
- Spacer to nie tylko czas na załatwienie potrzeb fizjologicznych i ruchowych, ale także najlepsza okazja, by socjalizować psa, nawiązać z nim więź i ocenić, jakiego domu potrzebuje.
- Często pies w pierwszym kontakcie bywa wycofany, nie zwraca uwagi na człowieka na drugim końcu smyczy albo wręcz unika kontaktu z nim. Ważne, by nie zmuszać psa do interakcji i stosować metodę małych kroków.
- W socjalizacji psów wycofanych lub po prostu przestraszonych schroniskiem, w którym niedawno się znalazły, bardzo przydają się małe smaczki – często nagradzaj nimi psa, gdy sam zwróci na Ciebie uwagę czy zdecyduje się podejść i buduj w ten sposób pozytywne skojarzenia ze spacerem i Twoją obecnością.
- Na początku spaceru psy zazwyczaj są bardzo pobudzone. Pozwól zwierzęciu załatwić potrzeby fizjologiczne, eksplorować teren, poczekaj aż emocje trochę wywołane wyjściem

z boksu trochę opadną i pies się zacznie uspokajać. Dopiero wówczas możesz zacząć wymagać czegoś od psa. Gdy emocje sięgają zenitu, pies nie będzie reagował na Twoje komendy.

- Po wyjściu z boksu najlepiej jak najszybciej opuść teren Schroniska – szczekające w boksach psy mogą przestraszyć lub pobudzić Twojego podopiecznego. Nie zatrzymuj się w bramie, nie podejmuj rozmowy z innymi osobami – po pierwsze blokuje to ruch i rodzi niebezpieczeństwo, po drugie dla psa będzie lepiej, jeśli jak najszybciej znajdzie się w spokojniejszym miejscu. Gdy oddalisz się już od miejsca, gdzie zagęszczenie czworonogów jest duże – prowadź psa na luźnej, długiej smyczy, nie szarp go, pozwól mu swobodnie węszyć. Możesz stosować długą linkę treningową – i Tobie i psu będzie dużo wygodniej.
- Pamiętaj, że spacer jest dla psa i ma być dla niego przyjemnością. Pozwól psu się potarzać (chyba że chce to zrobić np. w kupie), poskubać trawę. Spędzaj podczas spaceru czas z psem zatrzymując się czasami, kucając, głaszcząc go i bawiąc się. Spacer nie ma być tylko pędzeniem do przodu, ale też przebywaniem z człowiekiem.
- Staraj się zmieniać trasy spaceru. Dla psa poznawanie nowych miejsc i zapachów będzie dodatkową wartością. Dostosuj także długość spaceru do warunków pogodowych i potrzeb psa – starsze, chore psy potrzebują krótszych, spokojnych spacerów, młodsze i energiczne – dłuższych i pełnych wyzwań
- Ucz psa umiejętności, które ułatwią mu znalezienie domu, a potem dostosowanie się do warunków miejskich (chodzenia na luźnej smyczy, oducz skakania na ludzi, ucz podstawowych komend).
- W warunkach schroniskowych ze względów bezpieczeństwa psy nie mogą witać się z napotkanymi czworonogami (chyba że masz pewność, że psy się znają i lubią). Mijając innego psa, skróć smycz i wydłuż dystans. Skracając smycz jednak nie wieszaj psa na niej, skróć ją tak, żeby pies szedł blisko Ciebie, ale nie wisił prawie w powietrzu i zwiększ dystans odchodząc od mijanego psa. Stosuj zasadę ograniczonego zaufania – nie licz, że inny wolontariusz z psem odsunie się na bezpieczną odległość, sam/sama podejmij inicjatywę.
- Przyczyny ciągnięcia podczas spacerów: ekscytacja wyjściem na dwór, brak odpowiedniej dawki ruchu i chęć rozładowania nadmiaru energii, wynik lęku spowodowanego nadmierną ilością bodźców środowiskowych.
- Sposoby na nauczenie psa chodzenia podczas spacerów na „luźnej smyczy”:
- Zatrzymanie się za każdym razem, gdy pies napnie smycz. Należy wtedy poczekać, aż zwierzę się uspokoi (smycz się lekko zluźni) i dopiero wtedy kontynuować spacer.
- Metoda „wspinania się po linie”. Polega on na tym, że w wypadku, gdy pies napina smycz, opiekun zatrzymuje go w miejscu, a następnie skraca smycz w charakterystyczny sposób, przypominający wspinaczkę za pomocą liny po stromej ścianie. Ważne, by czworonóg cały czas stał bez ruchu. Kiedy zbliżymy się do niego na tyle, by lekko go wyprzedzić, puszczaemy smycz. Najprawdopodobniej zaraz ponownie ją napnie, ale wtedy powtarzamy całą czynność.
- Warto także poćwiczyć przywołanie, nagradzając psa za każde przyjście na wołanie.

IV. NAJWAŻNIEJSZE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE ZACHOWANIA ZWIERZĄT

Mowa ciała psów – sposób porozumiewania się z człowiekiem i innymi psami, właściwe rozumienie sygnałów wysyłanych przez inne zwierzęta.

Elementy ciała należy zwracać uwagę podczas oceny stanu emocjonalnego zwierzęcia:

- pozycja ciała psa
- ułożenie uszu i ogona
- sierść psa
- mimika

Postawy w mowie ciała psów

- postawa grożąca, ofensywna – pies agresywny, zagrożenie atakiem: łapy sztywne, wyprężony grzbiet, sierść zjeżona wzdłuż całego grzbietu i ogona, głowa uniesiona i wychylona do przodu, nos zmarszczony, kąciaki warg skierowane do przodu, ogon naprężony, uniesiony wysoko ponad linię grzbietu, nerwowe ruchy ogona, tylne łapy szeroko rozstawione, warczenie, unoszenie fagli z pokazywaniem zębów, twardy wzrok z wpatrywaniem się
- postawa lękliwa i uspokajająca, defensywna (możliwa agresja ze strachu): zastyganie w bezruchu, przykurczenie całej sylwetki, mięśnie spięte, uszy położone płasko na głowie i skierowane ku tyłowi, odwracanie wzroku i całej głowy na bok, tzw. „uśmiech” (kąciaki warg skierowane do tyłu, widoczne zęby), odstąpienie boku ciała, przypadanie do ziemi, odsłanianie gardła i brzucha, ogon podwinięty pod brzuch (zachowania poddańcze), podnoszenie przedniej łapki, tzw. wielorybie oko (spojrzenie spod oka z pokazaniem białka oka), oblizywanie się, ziewanie
W przypadku natężenia bodźców – ucieczka, jeżeli pies ma taką możliwość lub atak ze strachu, jeżeli nie ma możliwości ucieczki (reakcja krytyczna)
- postawa zabawowa (charakterystyczny ukłon z przednimi łapami ustawionymi wąsko, blisko siebie): gwałtowne przypadanie przodem ciała do ziemi z nagłym zrywem do biegu, częste bieganie w kółko i znowu przypadnięcie do ziemi, uszy postawione do góry, ale lekko skierowane na boki, głowa lekko skierowana na bok, ogon uniesiony – częste, luźne wymachiwanie
- postawa uległa (czynne podporządkowanie): obniżona pozycja ciała i głowy, mięśnie i oczy rozluźnione, ogon luźno opuszczony, płynne ruchy ogona, uniesiona przednia łapa, lizanie powietrza lub rąk człowieka,
- postawa neutralna: rozluźniona postawa ciała – stojąca, siedząca lub leżąca, wzrok spokojny, wyraźny, oczy otwarte, uszy postawione, lekko odchylone, ogon luźno zwieszony, głowa lekko podniesiona, spokojny wyraz pyska – może przerodzić się w zaciekawienie

Stosunki społeczne między psami w boksie:

- pies przywódca, osobnik dominujący i psy podporządkowane (hierarchia)
- konieczność pilnowania ustalonego porządku, szczególnie podczas wyprowadzania (wyprowadzanie: najpierw pies dominujący, powrót do klatki – najpierw psy podporządkowane, przywódca na końcu)

- brak ingerencji ludzi w hierarchię, zaburzenie hierarchii powoduje niepotrzebne konflikty
- zakaz karmienia psów w boksach (może spowodować to walkę o jedzenie)

Bezpieczne rozdzielanie walczących psów (formy ostrożności)

- złap za obroź psa gryzącego i skręcać ją aż do lekkiego przyduszenia psa, następnie bez szarpania poczekaj aż pies zwolni uchwyt i puści drugiego psa, wtedy trzeba go odciągnąć i odgrodzić od drugiego psa
- złap psa za tylne nogi i podnieś do góry
- wykorzystaj zimną wodę do chwilowej dezorientacji psów jeśli jest pod ręką
- wezwij pomoc drugiej osoby (inny wolontariusz, opiekun lub pracownik biura adopcji)
- nigdy nie odciągaj siłą od siebie trzymających się zwierząt i nie szarp ich, gdyż to może tylko pogłębić obrażenia.

Zachowanie w sytuacji zagrożenia atakiem psa na człowieka

- nie wolno krzyczeć, uciekać (wyzwala to instynkt pogoni) ani obniżać pozycji ciała
- spokojne zachowanie, zastygnięcie w bezruchu, opuszczenie rąk i ramion
- odwrócenie głowy, niepatrzenie psu w oczy
- ewentualne pozwolenie na obwąchanie przez psa, powolne oddalenie się (tyłem)

Zachowania człowieka mogące stanowić dla psa problem

- krzyk, bieganie
- szybkie podchodzenie na wprost
- pochylanie się nad psem, obejmowanie go, przytulanie
- patrzenie prosto w oczy (tzw. „twardy wzrok”)
- szybkie ruchy, machanie rękami
- głaskanie po głowie
- próby dotknięcia z jednoczesnym odcięciem psu możliwości odsunięcia się

Socjalizacja i oswojenie bojaźliwego, nieufnego psa

- objawy stresu u psa: sygnały uspokajające (patrz postawy ciała psów), dyszenie, stężała mina (kąciaki ust ściągnięte do tyłu), worki pod oczami, zmrużone oczy, przyspieszony oddech, częste oddawanie moczu, nadmierne pocenie – mokre ślady łap, ślinotok, wysuwanie prącia, wypadanie sierści, łupież, nadmierne reakcje – np. agresja
- wykorzystanie sygnałów uspokajających (kucnięcie, odwrócenie wzroku i całej głowy bokiem do psa, ziewanie, mruganie oczami) mówienie do psa cichym, spokojnym głosem (wyższy ton głosu)
- powolne zdobywanie zaufania psa – przy pomocy smakołyków
- niewymuszanie kontaktu fizycznego z psem, pies musi zrobić pierwszy krok

Bezpieczny i skuteczny sposób łapania psów, które uciekły

- nie gonić psa, podążanie za psem może być przez niego odebrane jako zachowanie agresywne lub pogoń i spowoduje dalszą ucieczkę
- należy kucnąć, delikatnie przywoływać psa, wabić smakołykiem, ewentualnie spokojnie okrążyć w kilka osób (bez krzyków powodujących dodatkowy stres)

- najlepiej mieć ze sobą smakołyk – dajemy go psu, najlepiej rozdrabniając na ziemi i gdy pies jest zajęty zbieraniem, spokojnie łapiemy za obrozę lub smycz; najbezpieczniejsze jest założenie tzw. pętli ze smyczy, bez dotykania obroży
- nie łapiemy psa od tyłu (grozi to ugryzieniem)
- Zgłaszamy (prosimy kogoś by poszedł i jak najszybciej poinformował opiekuna psa i Biuro Przyjęć i Adopcji)

V.WYBÓR PSA DO ADOPCJI

Ważne kwestie do rozważenia dla osób adoptujących:

Wiek

Adopcja szczeniaka: osoba adoptująca musi być świadoma, że młodziutki zwierzak nie jest niczego nauczony i warto zapisać się z nim do tzw. psiego przedszkola, w którym nauczy się on tego wszystkiego, co każdy psiak wiedzieć powinien. W pierwszym okresie po adopcji szczeniak może załatwiać się w domu, niszczyć jakieś przedmioty. Zaletą adopcji szczeniaka jest to, że najprawdopodobniej będzie towarzyszył on rodzinie przez kilkanaście najbliższych lat. Osoba adoptująca musi się zastanowić, jak w przyszłości będzie wyglądało jej życie. Czy nadal będzie miała czas i możliwości zajmować się psem?

Adopcja psa dorosłego: trzeba pamiętać, że pies fizycznie dojrzewa szybciej niż psychicznie – w zależności od wielkości pies może więc osiągnąć dojrzałość emocjonalną np. dopiero w wieku 3 lat. Dorosły pies miał już kiedyś dom (zdecydowana większość psów przebywających w schronisku to psy, które w przeszłości miały właścicieli). Jest to więc pies, którego najprawdopodobniej ktoś nauczył już podstawowych zasad życia z człowiekiem. Często spotykamy się z obawą, że dorosły pies może mieć już za sobą jakieś traumatyczne przeżycia (np. bicie), w zdecydowanej większości przypadków tak jednak nie jest.

Adopcja starszka: trzeba liczyć się z tym, że czas, jaki z nim ktoś spędzi nie będzie tak długi, jak z psem młodszym. Osoba adoptująca musi być przygotowana na spore wydatki na leczenie (nawet jeśli w momencie adopcji adoptowany psiak będzie zdrowy, z pewnością w niedługim czasie zacznie niedomagać – starsze psy, tak samo jak starsi ludzie, częściej chorują). Z drugiej strony – adoptując starszka, pomaga się psu, który w przeciwnym wypadku prawdopodobnie resztę swoich dni spędziłby w schronisku i tu zakończyłby swoje życie.

Przyszłość

UWAGA! Trzeba uczulić osobę adoptującą – bez względu na to w jakim wieku będzie pies w momencie adopcji – że każdy zwierzak będzie kiedyś starszy i prędzej czy później być może będzie wymagał kosztownego leczenia.

W związku z tym, że psy żyją na ogół kilkanaście lat, trzeba zastanowić się nad kondycją danej osoby w przyszłości. W jakiej kondycji fizycznej najprawdopodobniej wtedy będzie; czy będzie wtedy z kimś mieszkała (to ważne, gdy np. okaże się, że będzie musiała gdzieś wyjechać albo niespodziewanie trafi do szpitala – czy w takiej sytuacji ktoś będzie się w stanie zaopiekować psem?).

Wielkość

Wielkość psa jest ważna z kilku powodów. Po pierwsze duże psy potrzebują większej ilości jedzenia. Wysokość wydatków na karmę jest w takim wypadku większa.

Po drugie – większe psy są silniejsze od mniejszych. Oczywiście nie zawsze jest tak, że duży pies mocno ciągnie na spacerze, a mały idzie spokojnie (zależy to od bardzo wielu czynników m.in. wymienianego tu już wieku psa, jego usposobienia itp., itd.); faktem jest jednak, że z reguły większe psy mają więcej siły od mniejszych. Jeśli więc ktoś chce adoptować dużego psa, trzeba zastanowić się, czy na pewno będzie sobie w stanie z nim poradzić na spacerach (i to zarówno teraz, jak i za kilkanaście lat, kiedy oboje będą starsi!).

Jeśli osoba mieszka wyżej niż na parterze w bloku bez windy, duży pies nie jest dobrym wyborem. Za kilkanaście lat być może (jeśli pies będzie chory) trzeba go będzie wynosić na rękach na spacer.

Usposobienie

Inną ważną sprawą jest usposobienie psa m.in. to, czy jest on lękliwy, czy zrównoważony emocjonalnie; czy jest bardzo aktywny, czy raczej spokojny; czy lubi inne psy, czy jest raczej typem samotnika; jak reaguje na dzieci itd.

Poziom aktywności psa związany jest z wieloma czynnikami – takimi jak wspomniane już wiek czy wielkość psa, ale też np. z jego rasą. Bardzo ważne jest, aby osoba adoptująca wybrała psa o podobnym poziomie aktywności do swojego.

Z kolei pies lękliwy potrzebuje bardzo spokojnego domu, w którym niezbyt często kręcą się goście i w którym raczej nie mieszkają małe dzieci. Dobrze jest także, aby opiekunowie takiego psa prowadzili uporządkowany, regularny tryb życia – psy lękliwe, aby czuć się bezpiecznie, potrzebują przewidywalności (ważne, aby wiedziały, co się może wydarzyć i czego mogą się spodziewać). Przy psach lękliwych ważne jest także zachowanie szczególnych zasad bezpieczeństwa przy wyprowadzaniu ich na spacer w pierwszym okresie po adopcji (bardzo często psy te, przerażone nadmiarem bodźców w nowym otoczeniu, uciekają na spacerach).

VI. ROZMOWA PRZEDADOPCYJNA

Rozmowa ma na celu sprawdzenie, czy dane osoby nadają się na opiekunów konkretnego psa. Ważne jest, by zbytnio nie pouczać osób na pierwszym spacerze, bo wtedy wiedzą, co wpisać w ankiecie przedadopcyjnej. Spacer zapoznawczy powinien raczej polegać na słuchaniu i zadawaniu pytań.

Jednak nie tylko zadawanie pytań jest ważne. Spacer przed adopcyjny ma też być obserwacją przyszłych opiekunów, ich ogólnego podejścia do psa, tego w jaki sposób i czy w ogóle nawiązują relację z psem, czy chcą go pogłaskać, jak prowadzą psa na smyczy, czy nim nie szarpią, jak pies na nich reaguje, czy się nie boi, czy podchodzi z własnej woli.

Dotychczasowe doświadczenie:

- Ktoś nigdy nie miał psa – jeśli poważnie myśli o adopcji, powinien wcześniej się trochę doksztalczyć. Wiadomo, że adoptujący nie musi znać odpowiedzi na wszystkie pytania, ale jeśli nic nie wie, to znaczy, że decyzja o adopcji nie jest przemyślana. Ważne jest też czy chce się uczyć, czy też uważa, że już wszystko wie lub uważa, że pies sam się wychowa i jakoś to będzie
- żywienie (czym karmić – dobre / złe marki – takie jak np. Pedigree, Chappi..., czego psy nie mogą jeść – czekolada, winogrona / rodzynki, cebula, czosnek, ostre przyprawy, orzechy makadamia...)...
- wychowanie (szczególnie przy młodych psach – można polecić pójście do szkoły dla psów)

- kwestie opieki zdrowotnej (informacja o obowiązkowych szczepieniach, zabezpieczeniu przeciw kleszczom, częstych chorobach – ewentualnie jak je rozpoznać).
- koszty – czy są świadomi kosztów żywienia, zabezpieczenia przeciw kleszczom i usług weterynaryjnych
- możliwe problemy behawioralne – co wtedy zrobią, jeśli wspominają o behawioryście, czy wiedzą na czym polega rola behawiorysty? Jak widzą swoją pracę z psem?

ktoś miał psa – teoretycznie coś wie, ale...

- spytać o to, czym karmił psa
- dopytać, co się stało z poprzednim psem / psami (ucieczka, kradzież, pies wpadł pod samochód) w jakich dokładnie okolicznościach?, choroba – jeśli tak, to na co pies był chory – jeśli ktoś nie pamięta, to może nie leczył?);
- zapytać, czy pies sprawiał jakieś problemy wychowawcze – typu agresja do ludzi lub zwierząt, niszczenie mieszkania, załatwianie się w domu, wycie / szczekanie pod nieobecność właścicieli, (jest to szczególnie ważne, jeśli ktoś miał bezproblemowego psa, a stara się o adopcję psa z problemami)

Miejsce zamieszkania:

Kto jest właścicielem mieszkania / domu? Jeśli wynajmowane – wymagana jest zgoda właściciela mieszkania /domu na psa. Przy okazji można spytać o źródło utrzymania (praca?, renta, emerytura...).

dom – jakie jest ogrodzenie (siatka / płot..., jak wysokie / jak gęsto ułożone deski – ważne w kontekście ucieczek!), jak często pies będzie wyprowadzany na spacer (a może wcale, bo wystarczy pobieganie po posesji?), gdzie będzie mieszkał i gdzie będzie zostawał pod nieobecność właścicieli (na zewnątrz, czy w domu?)

mieszkanie – czy jest winda (ważne przy wyższych piętrach i dużych psach – czy jak pies będzie stary, to ktoś będzie miał siłę go nosić na rękach?), na jak długo pies będzie zostawał sam w mieszkaniu

Bez względu na to, czy dom, czy mieszkanie – jak będą wyglądały spacerzy? – ile ich będzie, jak długo będą trwać (szczególnie ważne przy młodych / energicznych psach – pies „niewybiegany” może sam sobie wymyślać zajęcia w czasie nieobecności właścicieli!). Na czym będzie polegał spacer, czy tylko samo bieganie? Jak poprowadzą spacer, aby zmęczyć psa.

Po jakim czasie od adopcji pies zostanie pierwszy raz puszczone luzem? (Bardzo ważne jest to, aby nie spuścić psa zanim pies nauczy się przychodzić na zawołanie. Należy też dobrze poznać i zobaczyć jak reaguje na różne bodźce: niespodziewany hałas, kot, ptak)

Skład gospodarstwa domowego

Kto mieszka w domu, w którym będzie mieszkał pies?

- Jeśli ktoś mieszka sam – co zrobi z psem w sytuacji wyjazdu na wakacje, pobytu w szpitalu, jakiejś nieprzewidzianej sytuacji, w której nie będzie mógł zająć się z psem?
- Jeśli adoptujący mieszka z kimś, to co inni członkowie rodziny sądzą o adopcji psa? Warto by wszyscy domownicy brali udział w spacerach przedadopcyjnych, by sprawdzić ich chęć do posiadania psa i relacje z nim. Kto wpadł na pomysł adopcji psa? (czy aby nie jest to zachcianka dziecka?)

Trzeba wziąć pod uwagę, jak pies, którym się ktoś interesuje, reaguje na różne osoby. Jest to bardzo ważne np. w sytuacji, gdy ktoś mieszka z małymi dziećmi, które – jak pokazują statystyki – bardzo często padają ofiarami pogryzień psów. Dzieje się tak, ponieważ dzieci, zazwyczaj nieświadomie, robią rzeczy, których psy nie lubią lub których się boją np. często chcą się przytulać do psa, a psy (szczególnie jeśli kogoś dobrze nie znają) mogą potraktować to jako gest groźący. Zdarza się również, że dzieci (szczególnie te bardzo małe) ciągną psa za ogon lub zabierają mu jedzenie z miski, a pies z kolei nie rozumie, że dziecko nie ma złych intencji i w takiej sytuacji łatwo może dojść do nieszczęścia.

Warto wziąć pod uwagę rozmiar psa. Małe dzieci nie są świadome siły swojego uchwytu, więc łąpiąc bardzo małego psa, nieintencjonalnie mogą zrobić mu krzywdę (przy bardzo dużym psie sytuacja z kolei może być odwrotna – taki pies może przewrócić dziecko lub nadepnąć na nie).

Inne zwierzęta w domu

- Jeśli w domu jest kot (albo koty) lub inne zwierzęta niż pies – typu chomik, fretki – dobrze zrobić wizytę przedadopcijną w domu u nowego właściciela – w ten sposób sprawdzamy reakcję psa na kota i odwrotnie, dzięki czemu możemy stwierdzić czy zwierzęta mogą zamieszkać w jednym domu i w odpowiedni sposób przeprowadzić ich zapoznanie.
- Zawsze jednak adoptujący musi liczyć się z koniecznością pracy nad ułożeniem relacji między psem i innymi zwierzętami po adopcji (czyli – najpierw przyzwyczajanie do swoich zapachów, izolacja, potem stopniowe zapoznawanie). ponieważ pies przez pierwsze dni może je ignorować, gdyż jest zestresowany po adopcji i nie czuje się pewnie w nowym miejscu.
- Jeśli osoba ma w domu psa, konieczne będzie zapoznanie go z psem, którego chce adoptować ze schroniska. W tym celu musi przywieźć swojego psa do schroniska i iść na spacer zapoznawczy z obydwojema psiakami.

Ocena relacji na spacerze

- Jak potencjalny adoptujący radzi sobie z psem na spacerze (np. jeśli osoba jest starsza – czy na pewno poradzi sobie z danym psem?)
- Jak zachowuje się wobec psa? Czy próbuje nawiązać relację? Czy nie popełnia typowych błędów – typu nachylenie się nad psem, przytulanie, całowanie, prowadzenie na bardzo krótkiej smyczy, itp. (jeśli tak robi – poinformować o mowie ciała psów / psiej komunikacji, ewentualnie polecić coś do przeczytania – np. Turid Rugaas „Sygnały uspokajające”)
- Jak pies zachowuje się wobec potencjalnego adoptującego? Czy nie obawia się go lub czy nie zdradza innych oznak dyskomfortu?
- W przypadku psów problemowych – czy zainteresowana rodzina radzi sobie z psem np. z nakręcaniem się na smycz, z atakowaniem innych psów, czy wiedzą jak opanować psa, jak będą go uczyć prawidłowych zachowań.
- W przypadku, gdy uznamy, że dany pies nie jest odpowiedni dla danej rodziny – warto przekierować tą rodzinę na innego pieska.

VII. JAK SZUKAMY DOMÓW DLA NASZYCH PODOPIECZNYCH?

W schronisku:

- Wiele osób przychodzi do schroniska w celu znalezienia psa dla siebie. Warto pytać takie osoby, czy nie potrzebują pomocy w wyborze psa, może akurat masz pod opieką psa, który będzie dla nich idealnym kandydatem. Pamiętaj, że dla wielu osób wizyta w schronisku jest stresująca i przytłaczająca, warto zaproponować im pomocną dłoń.
- Wizytówki na klatkach. Bardzo ważne jest oznaczenie psów w klatkach poprzez wywieszenie czytelnych wizytówek. Na początek po kwarantannie pies otrzymuje podstawową wizytówkę z Biura Przyjęć i Adopcji Zwierząt. Kiedy wolontariusze poznają go, przygotowują i wieszają wizytówkę z opisem. Wizytówki do druku wysyłamy na adres ba@napaluchu.waw.pl
- Gabloty. Każda grupa ma swoją gablotę, w której zamieszcza ogłoszenia swoich psów. Warto by ogłoszenia w gablocie były aktualne, czytelne i rzucały się w oczy.

Promocja

Kluczem do skutecznej promocji są dobre, różnorodne zdjęcia, filmiki i tekst ogłoszenia.

Ogłoszenie powinno zawierać opis charakteru psa, relacje z innymi psami, jaki dom będzie dla niego najlepszy i informację o stanie zdrowia. Psy z czasem się zmieniają, warto więc uzupełniać ogłoszenie o nowe informacje. Równie ważna jest częsta aktualizacja zdjęć – nigdy nie wiadomo, które wpadnie w oko osobie, szukającej zwierzęcia do adopcji.

Jeśli potrzebujesz fotografa, napisz na jskrajnowska@napaluchu.waw.pl lub na grupie woloart Paluch na Facebooku. Śledź także posty na grupie wolontariuszy na Facebooku – często pojawiają się tam ogłoszenia o fotografach, którzy zapowiedzieli swoją obecność w schronisku. Miejsca, w których ogłaszamy zwierzęta do adopcji:

- Strona schroniska <http://www.napaluchu.waw.pl/> Aby ogłoszenie ukazało się na stronie schroniska, należy przesłać maila na adres: ogloszenia.wolontariatu@napaluchu.waw.pl w temacie maila nr psa i imię. W jednym mailu przesyłamy jednego psa.
- Profil „Schronisko Na Paluchu” na Facebooku
- Profil „Wybieram Seniora” na Facebooku
- Konto schroniska na Instagramie
- Konto schroniska na Youtube
- Konto Wybieram Seniora na instagramie
- Obecnie wszystkie grupy wolontariuszy prowadzą własne fanpage'e na Facebooku, wolontariusze zamieszczają też ogłoszenia na stronach typu olx.pl, gumtree.pl, puszatek.pl, morusek.pl etc.

Akcje promocyjne np. Adoptuj Warszawiaka – warto brać udział w akcjach z psami – jest to możliwość do zrobienia ciekawych sesji zdjęciowych, poznania lepiej psów i sprawdzenia, jak się zachowują w różnych sytuacjach, istnieje też szansa, że ktoś wypatrzy psa podczas akcji

VIII Edukacja

Poradniki po adopcji

W grudniu 2017 r. Schronisko wydało własny Psi poradnik do adopcji. Każdy adoptujący dostaje poradnik w wersji papierowej. Poradnik jest dostępny na stronie w wersji pdf pod adresem

http://www.napaluchu.waw.pl/czekam_na_ciebie/po_adopcji/

W grudniu 2018 r. Schronisko wydało własny koci Poradnik po adopcji

Poradnik jest dostępny na stronie w wersji pdf pod adresem

http://www.napaluchu.waw.pl/czekam_na_ciebie/instrukcja_obsługi_kota/

Gra Edukacyjna

W 2017r Schronisko wydało edukacyjną grę planszową w celu zapoznania graczy z problemem bezdomności zwierząt oraz sposobami jej zapobiegania na terenie m.st. Warszawy. Gra jest dostępna bezpłatnie w schronisku.

Pole gry składa się z dwóch obszarów – miasta i Schroniska. Poruszając się pionkiem po terenie miejskim poznajemy różne zagrożenia, które czyhają na bezdomne zwierzę. Natomiast pole schronisko przedstawia co się dzieje podczas pobytu zwierzęcia Na Paluchu, poprzez procedurę przyjęcia, gabinet weterynaryjny, spacer i wyjazdy na akcje promocyjne z wolontariuszami, procedurę adopcji. Gra wyraźnie prezentuje korzyści z posiadania przez psa czipa bądź adresatki, Gra przedstawia jednostki uczestniczące w niesieniu pomocy zagubionym lub porzuconym zwierzętom i sposób reagowania w sytuacji, kiedy nasz pies zaginie lub czyjś psa znajdziemy. Gra jest dwustronna – z jednej strony naszym bohaterem jest pies, z drugiej kot.

Zajęcia edukacyjne

Schronisko prowadzi zajęcia edukacyjne dla grup dzieci i młodzieży.

Poruszane tematy:

- jak prawidłowo opiekować się psem i kotem w domu
- jak pomagać kotom wolnożyjącym
- jak funkcjonuje schronisko
- przyczyny bezdomności i jak jej zapobiegać
- co zrobić w przypadku znalezienia bezdomnego zwierzęcia
- co zrobić, gdy zgubi się zwierzę

W Ochota na Kota (Grójecka 79, Warszawa)

Zapraszamy grupy dzieci (od 6 roku życia) i młodzieży. Maksymalna wielkość grupy, to 20 osób + opiekunowie. Zapisy mailowo: koty@napaluchu.waw.pl lub telefonicznie 604 866 488

W Schronisku na Paluchu (ul. Paluch 2, Warszawa)

Zapraszamy dzieci i młodzież w wieku szkolnym. Spotkania odbywają się w dni powszednie w godz. 12-16. Na grupę 10 dzieci musi przypadać jeden opiekun.

Zapisy mailowo: jskrajnowska@napaluchu.waw.pl

(Z powodu dużego zainteresowania prosimy o kontakt przynajmniej dwa tygodnie wcześniej).

Adoptuj Warszawiaka dla szkół

Dla szkół chcących zaangażować się w życie schroniska na większą skalę przygotowaliśmy projekt **Adoptuj Warszawiaka dla szkół**.

Projekt Adoptuj Warszawiaka dla szkół skierowany jest do szkół, grup uczniów, szkolnych kół zainteresować itp., które chcą długofalowo zaangażować się w pracę na rzecz Schroniska. Jego uczestnicy stają się wirtualnymi opiekunami wybranych zwierząt aktywnie szukają im domów na rozmaite sposoby np. poprzez prowadzenie fanpage'a konkretnego psa/psów, przygotowanie i rozprowadzanie ulotek i plakatów, promowanie zwierzęcia na facebookowym profilu swojej firmy/szkoły i wiele innych.

IX. KOMUNIKACJA – WAŻNE ADRESY MAILOWE

wolontariat@napaluchu.waw.pl

- rekomendowanie kandydatów na wolontariuszy
- zgłaszanie nieobecności dłuższej niż miesiąc
- zgłaszanie zapotrzebowania na kandydatów na wolontariuszy i pomoce w spacerach
- rezerwacja fotobudki

promocja@napaluchu.waw.pl

- zgłaszanie psów do pilnej adopcji
- przesyłanie gotowych postów do zamieszczania na profilu Schroniska na Facebooku (psy: pilne, starsze, z problemami, siedzące min. rok)
- wszelkie sprawy związane z promocją pomysły, pytania etc.

mmigdal@napaluchu.waw.pl

- wszelkie skargi, problemy, ciężkie sprawy

ogloszenia.wolontariatu@napaluchu.waw.pl

- ogłoszenia psów, aktualizacje ogłoszeń na www

ba@napaluchu.waw.pl

- opinia do ankiety, jeśli nie została wpisana w schronisku po 2 spacerach, jeśli potrzeba więcej spacerów proszę przesyłać taką informację z uzasadnieniem
- informację, że zabieracie psa lub kota na konsultację, wizytę pa etc. poza godzinami pracy wolontariatu czyli przed 10 lub po 17

mmiedzik@napaluchu.waw.pl

- prośby o konsultacje zewnętrzne